

INTERVENCIONS DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

La neteja es va realitzar en dues fases, una primera neteja general que va consistir en una solució aquosa líquida de pH 6 i conductivitat 2000 $\mu\text{S}/\text{cm}$, amb un quelant dèbil. La segona neteja, per a les zones esblanqueïdes, va augmentar el pH fins a 8,5 i es va passar d'un quelant dèbil a un quelant fort.

La reintegració de les pèrdues es va realitzar un cop l'obra va ser envernissada amb una lleu capa de vernís de retoc, a fi d'aïllar l'original dels materials afegits.

La reintegració volumètrica es va realitzar amb un estuc natural fins aconseguir anivellar les pèrdues a la capa de preparació. En acabat, es va realitzar la reintegració cromàtica amb gouache amb la tècnica del puntillisme.

L'aparell abans de la restauració

L'aparell abans de la restauració

L'aparell abans de la restauració

La pel·lícula pictòrica va ser protegida envernissant-la amb resina de baix pes molecular, que va ser aplicada en dues capes.

Com a protecció del revers, s'hi va aplicar una barrera de polietilè d'alta densitat, per minimitzar les oscil·lacions d'humitat relativa i temperatura diàries, que pogueren provenir del mur.

Impremta Querol, SL D.L.: T??-2016

Escola d'Art i Disseny de la Diputació a Tortosa

Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny - Tortosa
Diputació de Tarragona
Conservació i restauració de béns culturals
del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

CR

57

2016

3 PINTURES SOBRE TELA D'ADRIÀ
CAMPDESUÑER
Ajuntament de Vimodí-Poblet

Publicació de Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny de la Diputació a Tortosa

INTERVENCIONS DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

A continuació, es presenten les intervencions realitzades a tres olis sobre tela del pintor barceloní Adrià Campdesuñer, propietat de la Parròquia de la Transfiguració del Senyor de Vimbodí i Poblet. Els retrats, realitzats a mitjan del s. XX, representen familiars de l'autor: el seu sogre, Joan Torres Debat, el seu cunyat, Joan Torres Anglès i, la seva futura esposa, Laudelina Torres.

L'estat de conservació dels retrats masculins era bo i tots presentaven patologies similars. En canvi, el retrat de Laudelina es conservava pitjor, sobretot, a causa d'haver estat en contacte amb una alta humitat.

Retrat de Joan Torres i retrat de Joan Torres Debat

ESTAT DE CONSERVACIÓ

Els bastidors presentaven pèrdues internes en forma de galeries provocades per atacs d'insectes xilòfags. Així mateix, ambdós bastidors estaven coberts per una fina capa de brutícia superficial.

Els suports tèxtils es trobaven en molt bones condicions. El seu nivell d'envelliment era l'esperat, igual que la brutícia superficial que els cobria. Només calia destacar algunes deformacions causades per la falta de tibet o per algun cop accidental

Les deformacions de la tela havien provocat una lleugera deformació de les capes pictòriques, que s'havien adaptat al canvi. Els estrats pictòrics presentaven una lleugera capa de brutícia superficial i petites taques en forma d'esquitxos, així com minúscules pèrdues de pel·lícula pictòrica.

El vernís del Retrat de Joan Torres Debat estava esgrogueït, la qual cosa impedia poder veure-hi els colors originals.

L'aparell abans de la restauració

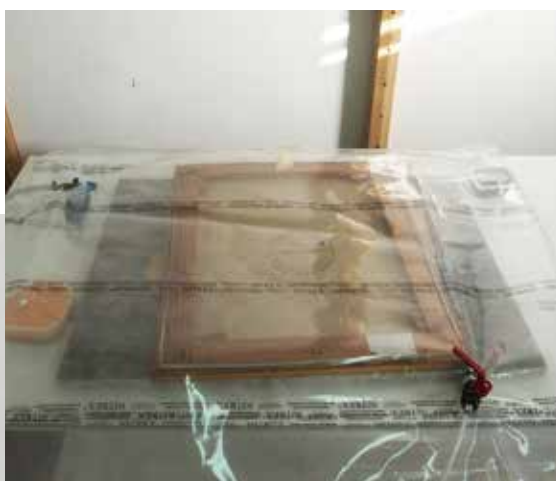

L'aparell abans de la restauració

El primer pas fou la desinsectació per anòxia de les obres. Els quadres es van introduir en una bossa estanca on es va substituir l'oxigen per un gas inert, nitrogen. Un cop desinsectades, es va procedir a la neteja mecànica de les obres. S'hi va passar l'aspiradora, per l'anvers i el revers, de manera controlada i amb l'ajut de paletines de pèls suaus.

La neteja química dels bastidors es va realitzar amb aigua i etanol, molt acuradament, ja que les obres no van ser desmuntades. Per garantir la conservació dels bastidors, els forats deixats pels xilòfags van ser emplenats amb cera tova i es van cobrir d'una fina capa de cera microcristal·lina per frenar els efectes de la humitat.

Prèviament a la neteja de les capes pictòriques, es va mesurar el pH i la conductivitat de les obres per poder realitzar-ne un test de neteges aquoses a mida de cada una. Un cop finalitzada la neteja superficial, es va fer més patent l'esgrogueïment del vernís del Retrat de Joan Torres Debat per la qual cosa es va decidir eliminar-lo. El test de dissolvents de Cremonesi va ajudar a triar la barreja adequada formada pels dissolvents neutres ligoïna i acetona.

Pèrdua de l'extrem d'una de les columnes de vidre

Pèrdua de l'extrem d'una de les columnes de vidre

Abans de realitzar el retoc cromàtic, les obres van ser envernissades amb una lleu capa de vernís de retoc, a fi d'aïllar l'original dels materials afegits.

La reintegració volumètrica es va realitzar sobre les pèrdues de capa de preparació. L'estuc emprat fou el tradicional, format per carbonat càlcic i cola animal. La reintegració pictòrica es va realitzar amb colors a l'aigua (gouache) i la tècnica emprada fou el puntillisme.

La protecció del revers de les obres es va dur a terme per mitjà d'una coberta de Tyvek®, com a barrera per minimitzar les oscil·lacions d'humitat relativa i temperatura que pogueren arribar a les obres des del mur on seran exposades.

Retrat de la senyora Laudelina

ESTAT DE CONSERVACIÓ

El bastidor presentava signes d'atac de xilòfags, així com abundant brutícia, sobretot a la part inferior, on es barrejava amb taques de fongs i d'humitat.

Al suport tèxtil, la brutícia era generalitzada i la tela s'havia enfosquit a causa de l'oxidació. A la part inferior del revers de l'obra, s'hi podia observar taques de fongs. La tela tenia deformacions perpendiculars que havien provocat la pèrdua de pintura i petits estrips.

La part inferior de la pel·lícula pictòrica, la que més va sofrir els problemes d'humitat, era la que presentava pitjor estat de conservació. Les capes pictòriques estaven clivellades i la capa superficial apareixia totalment esblanqueïda i tota l'àrea pictòrica estava coberta d'un lleu estrat de brutícia superficial.

INTERVENCIONS DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

La intervenció va començar amb l'aspiració controlada de l'obra.

El bastidor va ser tractat amb un compost comercial, Xylazel®. La neteja va consistir en una neteja humida de la fusta, amb aigua i alcohol etílic a parts iguals.

Per garantir la conservació del bastidor i poder realitzar un correcte control, els forats causats pels xilòfags van ser emplenats amb cera tova. A continuació, es va aplicar sobre la superfície un nou estrat a base de cera microcristal·lina. Les deformacions del suport tèxtil van ser eliminades amb humitat, aplicada a través de diferents capes per garantir l'homogeneïtat.

La consolidació del teixit es va dividir en dues actuacions diferenciades: el tractament dels estrips i l'aplicació de bandes perimetrals. Els estrips es van esmenar amb la sutura de les dues parts. L'adhesiu emprat va ser una barreja de midó de blat i cola de peix.

Les bandes perimetrals es van realitzar amb adhesiu en fred segons el mètode holandès Nap-bond system.